

GERDA VAN WAGENINGEN

Toen de dijken braken

FAMILIEROMAN

HET MOOISTE VAN
Gerda van Wageningen

TOEN DE DIJKEN
BRAKEN

Zomer & Keuning

HOOFDSTUK 1

Het was nog heel vroeg toen Marrie die morgen wakker werd. Zelfs in de stal was nog geen gerammel met melkemma's te horen. Ze rekte zich behoorlijk uit. Voorzichtig, zodat ze Ria niet wakker zou maken. In het donker onderscheidde ze de vage omtrekken van het zolderkamertje, dat ze met haar twee zusjes deelde. Fientje in het andere bed draaide zich zuchtend om. Kennelijk droomde ze, want ze sliep rustig verder. Vlak ernaast was nog een kamertje. Daar sliep broer Harman. Het was vast nog erg vroeg. Nu het zo lang donker bleef was het soms moeilijk de juiste tijd te schatten, en om op Ria's wekkertje te kunnen kijken moest ze gaan zitten en dat vond Marrie veel te koud.

Ze draaide zich op haar zij en trok de dikke, doorgestikte deken nog dichter om zich heen. In de wintertijd was de zolder van de boerderij altijd verschrikkelijk koud. Ze hoefde niet zo heel vroeg op vandaag. Het was immers zaterdag? Harman en de knecht zouden voor het melken zorgen. Het was haar taak moeder straks te helpen met het doen van de buitenboel: ramen lappen en het grind netjes aanharken voor de komende zondag. Daarna zou ze met moeder in de keuken aan de slag gaan: een grote pan soep koken zoals ze elke zaterdag deden, maar ook een paar cakes bakken omdat Harman jarig was en ze vanavond visite zouden krijgen. Als ze nog tijd over

zou hebben, wilde Marrie nog een uurtje of wat naaien.

De oudste van de kinderen Flikweert, Harman, zou vandaag zijn drieëntwintigste verjaardag vieren. Vandaag: dat was 31 januari 1953. Het zou een heel bijzondere dag worden. Marrie glimlachte in het donker, toen ze eraan dacht waarom dan wel. Er verscheen een duidelijk beeld voor haar geestesoog. Het beeld van Frits Koningsberg zag ze net zo duidelijk voor zich, als was hij ineens op wonderlijke wijze lichamelijk aanwezig in het kille zolderkamertje van de Zeeuwse boerderij. Marrie glimlachte nogmaals voor zich heen en vergat de sluispende kilte van deze laatste januarimorgen. Frits: hij was al vierentwintig en schoolmeester op het dorp, waar hij de twee middelste klassen onderwees.

Harman had hem leren kennen, toen Frits zijn rekenen wat had bijgespijkerd. Harman was nooit zo'n leerhoofd geweest, maar het was als boerenzoon wel nodig dat je goed kon rekenen. Vader werd een dagje ouder en het zou zo lang niet meer duren of de dag kwam dat Harman de boerderij over zou nemen. Het trotse familiebezit, dat al vijf generaties in de familie was en een van de mooiste en grootste boerderijen van het Schouwse laagland was, gelegen tussen Zierikzee en Haamstede. De oeroude boerderij, zo veilig weggescho- len achter de hoge, sterke zeedijken, die de familie al zo lang wel- vaart en aanzien bracht.

Marrie huiverde licht. De kou begon nu zelfs door de dikke deken heen te dringen, hoe warm ze vanbinnen ook werd als ze aan Frits dacht. Hij was zo heel anders dan de boerenzoons van de omlig- gende boerderijen.

Lang geleden was de grootvader van Frits uit Brabant gekomen om op het dorp arbeider te worden. Frits' vader had echter al een leer- hoofd gehad en was onderwijzer geworden in Zierikzee. Frits was, zoals zo veel jongens dat deden, in de voetsporen van zijn vader getreden. Na de oorlog was hij net als zijn vader voor onderwijzer gaan leren en nu was hij sinds vorig jaar op het oude nest terugge- keerd, zoals zijn grootvader dat zo trots noemde. De oude man

werkte niet meer. Die werd nu onderhouden door zoon en kleinzoon. De laatste woonde sinds zijn aanstelling op het dorp bij zijn grootouders in.

Alle andere jongens die ze kende zagen er allemaal zo'n beetje hetzelfde uit: blauwe ogen, handen als kolenschoppen en spieren als stalen kabels. Frits niet. Hij was lang en eerder wat tenger. Zijn ogen waren heel donkerbruin, zodat je nauwelijks wist wat hij nu eigenlijk precies dacht. Om zijn mond speelde vaak een wat raadselachtig, scheef lachje.

Zijn haardos met de dikke, wat wilde slagen erin werd door veel dorpelingen bijna onfatsoenlijk gevonden, maar Marrie vond het prachtig. Hij had het uiterlijk van een kunstenaar, vond ze. Hij was ook een beetje kunstzinnig. Frits schilderde weleens. Dan zat hij met zijn ezel en penselen ergens langs een slootkant om het prachtige Zeeuwse landschap vast te leggen. Ja, Frits was heel anders dan andere jongens die ze kende.

Eindelijk: nu hoorde ze Harman toch stommelen in het andere kamertje. Frits zou vanavond ook op Harmans verjaardag komen. Daarom was deze dag zo bijzonder! Afgelopen zomer had ze zomaar ontdekt verliefd te zijn geworden op de jonge dorpsonderwijzer, die zo heel anders was dan de boerenzoons aan wie ze gewend was. Ze had hem er nooit iets van laten blijken. Dat durfde ze niet. Frits kwam een enkele keer bij hen op de boerderij, maar dat was hoofdzakelijk als hij Harmans hulp voor het een en ander nodig had. Soms leende hij wat gereedschap, als hij dat nodig had om de tuin van zijn grootouders om te spitten. Hij deed dan het zware werk dat zijn grootvader niet meer kon doen. Een enkele keer gingen de twee jongemannen samen uit vissen in de sloten en vaarten van de polder.

Marrie huiverde. Het zou nu wel een uur of zes zijn. Zo zachtjes aan zou iedereen uit bed komen. In januari bleef het zo lang donker dat je er eigenlijk niet veel zin in had vroeg op te staan. Midden in de zomer ging dat veel gemakkelijker. Dan scheen het zonlicht om een

uur of zes al een hele tijd door het dakraampje.

Toch was het uiteindelijk de kou die haar uit haar gedroom haalde en haar onherroepelijk uit bed dreef. Het was kil en guur weer buiten. Rillend schoot Marrie in haar rok en een warme wollen jumper die haar grootmoeder voor haar laatste verjaardag had gebreid.

Vlak voor Kerstmis was Marrie eenentwintig geworden. Ze schudde Ria wakker en riep Fientje. ‘Kom op, luilakken, er is een hoop werk aan de winkel, nu we vanavond een huis vol visite krijgen.’ Ze stak de olielamp aan op de tast, met de zekere gebaren van een jarenlang in het donker hetzelfde doen. Ria en Fientje zouden licht hebben. Zelf had ze kattenogen, zoals haar moeder dat uitdrukte.

Zonder op antwoord van haar zussen te wachten, stommelde Marrie de smalle, krakende zoldertrap af. De klok wees vijf over zes aan. Zie je wel, dacht ze, het lukte haar toch altijd weer zo ongeveer de juiste tijd te schatten, al was het nog zo donker.

Haar moeder was al bezig de boel te beredderen. De petroleumlamp boven de keukentafel brandde en het water zong al op het butagasstel. Mevrouw Flikweert sneed boterhammen. Boterhammen die zo groot waren dat bijna je hele bord eronder verdween. Boerenmensen hadden niets aan die kleine stadse witte sneetjes. Bij hen werd brood gegeten dat vulde. Goed Zeeuws brood van een formaat dat je maag het gevoel gaf goed gevuld te zijn.

‘Lekker geslapen?’ informeerde moeder Flikweert goedig, terwijl ze rustig verderging met het klaarzetten van de ontbijtboel. Het geluid van loeiende koeien en melkammers in de stal was nu duidelijk te horen.

‘Heerlijk, maar als je eenmaal wakker bent, wordt het zo snel koud in bed,’ zei Marrie glimlachend, terwijl ze een kopje thee inschonk en vast een beschuitje smeerde.

‘Ja, kind.’ In moeders vlecht, die op dit vroege uur nog op haar rug hing, liepen al een paar grijze draden, die ondanks het lamplicht duidelijk te zien waren. ‘Wel, we hebben vandaag genoeg te doen en van werken krijg je het snel genoeg weer warm.’

‘Staat de bouillon al te trekken?’

Haar moeder knikte. ‘Je weet, dat dat uren duurt. Goede bouillon moet zes uur trekken, heb ik altijd van mijn moeder geleerd.’ Marrie ging aan tafel zitten en genoot van haar kopje thee. Op haar beschuit strooide ze een dikke laag suiker. Ze hield van zoetheit. Zo’n mierzoet beschuitje vond ze zalig. ‘Wat gaan we straks precies bakken, moe? Twee cakes, of misschien drie? Wie komen er allemaal?’

‘De buren en opa en oma natuurlijk. En oom en tante komen waarschijnlijk ook nog wel even langs. Dan Sija met haar familie, en natuurlijk de meester. Het is fijn dat Harman aan Frits zo’n fijne vriend gekregen heeft. Hij is nu eenmaal niet iemand die gemakkelijk met jongelui omgaat.’

‘Harman is teruggetrokken en gesloten, terwijl Frits altijd zo veel verhalen heeft. Ze zijn heel verschillend,’ zei Marrie knikkend, terwijl ze haar rode kleur verborg door over de tafel te buigen om nog een beschuit te pakken. Ze werd altijd hongerig wakker, en ontbeten werd er pas als het melken klaar was.

‘Frits is erg aardig,’ mompelde ze.

‘Hij praat inderdaad evenveel als Harman zwijgt,’ antwoordde haar moeder glimlachend, terwijl ze voor zichzelf ook een kopje thee inschonk. ‘Maar hij is ook een goede onderwijzer. Niet een die de orde uitsluitend handhaaft met strenge tucht. Hij weet dat de kinderen naar hem luisteren, omdat hij een natuurlijk overwicht op hen heeft.’

‘Ze zijn dol op zijn geschiedenisverhalen, heb ik horen vertellen. Als Frits vertelt, denken de kinderen dat ze zelf bij de slag van Nieuwpoort aanwezig zijn.’

‘Dat wil ik graag geloven.’

Het was halfacht eer het hele gezin zich om de ontbijttafel had geschaard, nadat ze allemaal hun zoon en broer hadden gefeliciteerd en hij zijn cadeaus had uitgepakt: een nieuw paar klompen en een warme sjaal van zijn ouders, een paar pakjes sigaretten van zijn

oudste zusters en een mooie zakdoek van Fientje. ‘Daar zal ik heel zuinig op zijn,’ beloofde hij zijn jongste zusje plechtig. Ja, dat zou hij inderdaad, maar om een heel andere reden dan de jongeman op dat moment kon vermoeden.

Het eerste morgenlicht kroop traag over het lage land van Schouwen. Het lag er kaal bij in de winterse rust. De vette klei was geploegd en hier en daar zag men het groene waas van de opgekomen wintertarwe. De beesten stonden op stal en de bomen, van hun bladerdak ontdaan, bogen zich in de wind. Een hond blafte in de verte en hun eigen hond antwoordde juist toen Marrie buitenkwam om de ramen te gaan lappen. Die gooide ze dan met een pannetje kleddernat om ze af te spoelen.

Haar handen werden rood van de kou, maar desondanks genoot ze van de frisse buitenlucht. Als je er maar goed op gekleed was, vond ze de winterkou zelfs wel lekker, overpeinsde ze. Toen de ramen haar een uurtje later schoon en glanzend tegemoet glommen hielp ze Fientje met het aanharken van het grind, waar het meisje intussen mee begonnen was. Ondertussen ruimde moeder in huis de boel op. Ze stofte de meubelen af en trok de bedden glad, terwijl Ria alleen het zeil hoefde te zwabberen voor ze naar haar werk ging. Een meid hadden ze tegenwoordig niet meer.

Vader vond dat niet nodig met zo veel eigen vrouwvolk in huis, dat toch ook moest leren aanpakken. Marrie kon goed naaien. Ze verdiende de kost met het maken van kleren voor mensen in het dorp en in de omgeving. Ze kon er wat van, zei iedereen. Ze was een uitstekende coupeuse. Ria had een baan in een kruidenierswinkel. Die fietste elke dag naar het dorp heen en weer en vond het heerlijk dat ze dan telkens weer zo veel mensen ontmoette. Soms wenste Marrie stilletjes dat ze ook op het dorp werkte. Misschien dat ze Frits dan wat vaker zou zien.

Frits: weer verviel ze in mijmeringen. Niet dat hij er ooit aanleiding toe gaf dat ze zou kunnen denken dat hij meer in haar zag dan als een van de zussen van zijn kameraad. Ze was ervan overtuigd dat

Frits haar aardig vond. Hij praatte graag met haar als hij op de boerderij was. Over van alles en nog wat, maar het meest over zijn leerlingen. Zo gemakkelijk praatte Frits echter met iedereen.

En 's zondags in de kerk, als ze stilletjes naar hem keek, ontmoette ze slechts zelden zijn ogen. Ze wist best dat er meer meisjes waren die een oogje hadden op Frits. Hij was zo anders dan de anderen. Zijn donkere haar en zijn nog donkerder ogen werden door veel meisjes aantrekkelijk gevonden. Zelf vond ze Frits ronduit knap, maar toch waren er ook meisjes op het dorp die dat donkere uiterlijk van hem een beetje griezelig vonden.

Nadat ze koffiegedronken hadden, zette vader de radio nog even aan. Het was zo zijn vaste gewoonte meermalen per dag naar het weerbericht te luisteren. De radio waarschuwde voor storm tussen west en noordoost, maar niemand die daarop lette. Het stormde immers zo vaak in het vlakke polderland? Monter begon Marrie aan het kloppen van de eieren met suiker voor het cakebeslag: een karweitje dat moeder altijd graag aan haar overliet omdat zij er zo'n zere arm van kreeg.

Fientje stond vlak bij haar en keek aandachtig toe. Natuurlijk zon ze erop straks de beslagkom leeg te mogen likken. Hun moeder keek glimlachend naar de twee blonde hoofden. Ze had kinderen om trots op te zijn. Op alle vier. God had haar gezegend met een goed leven. Harman zou over een paar jaar de boerderij overnemen. Als hij tenminste zijn verlegenheid zover zou kunnen overwinnen dat hij Sija Jonker duidelijk kon maken hoeveel het meisje voor hem betekende. Sija woonde twee boerderijen verderop. Waarschijnlijk zou ze vanavond ook komen met haar familie. Moeder Flikweert hoopte het van harte. Er was niets zo moeilijk aan het moederschap als je nergens mee bemoeien als je kinderen eenmaal volwassen waren. En zolang ze netjes oppasten, was er natuurlijk ook geen reden toe. Ze mocht Sija graag. Het meisje was even vrolijk als Harman stil was. Ze zouden best bij elkaar passen, maar ze had er geen idee van welke gedachten Sija over haar zoon koesterde. Over die dingen praatte je

trouwens niet. Ze putte een emmer vers water uit de regenput en begon de aardappelen te schillen. Moeder en dochters genoten van het gezellig samen bezig zijn in de grote woonkeuken, waar het gezin altijd de meeste tijd doorbracht. Slechts op zondag en als er visite kwam, gebruikten ze de eigenlijke woonkamer. Verder speelde het dagelijkse leven zich in de keuken af. Ook 's avonds, als ze gezellig bij elkaar om de brandende kachel zaten, de mannen met de krant en de vrouwen met een handwerkje. Soms speelden ze een spelletje ganzenbord of monopolie. Vooral Fientje mocht dat graag doen. Dan was ze eens even met haar neus uit de boeken, zoals moeder beweerde. Fientje was een echte boekenwurm en Frits Koningsberg stimuleerde dat ook nog. Wat had je nu aan zo veel boekenwijsheid? Het meisje was dertien en zat op de huishoudschool, maar naaien en handwerken boeiden haar niet zo. Moeder Flikweert maakte zich er weleens zorgen om.

Meisjes trouwden en dan moesten ze hun handen kunnen laten wapperen. Een hoofd vol geleerdheid was dan echt niet zo nuttig.

Nu zeefde Fientje de cakemeel boven de beslagkom. Ondertussen vette Marrie de bakblikken vast in. Zij vooral genoot van het gezellige met elkaar bezig zijn.

'Jullie moesten vanmiddag nog maar even wat eieren bij de dominee gaan brengen,' merkte hun moeder op, toen ze de aardappelen klaar had en de spruitjes begon schoon te maken. 'We hebben er meer dan genoeg staan.'

Marries ogen lichtten op. 'Ja, leuk, dan gaan we op de fiets, hè, Fien? Op zaterdagmiddag is het altijd zo gezellig op het dorp.'

De school is dan dicht, dacht ze bij zichzelf.

Misschien kwam ze Frits nog wel tegen.

Vrouw Flikweert glimlachte stilletjes voor zich heen. Moederogen zagen scherp. Het was alleen de kunst niet te laten merken hoe gemakkelijk je soms in de harten van je kinderen keek. Bij Harman was dat ook al zo duidelijk. 'Dat wordt dan stevig doortrappen,' zei ze echter hardop, terwijl ze haar gedachten zorgvuldig verborg.

‘We zijn heus niet van suiker,’ was het laconieke antwoord van haar oudste dochter.

‘Nee, gelukkig niet.’ Het hele gezin was goed gezond en dat was een kostbaar bezit.

Langzamerhand begon de keuken heerlijk te ruiken naar de pruttelende soep en de zoete cakelucht. Het middageten stond klaar. De spuitjes gingen het eerst op en later de aardappelen. Het vlees kwam uit de weckfles en hoefde alleen maar warm gemaakt te worden.

Klokslag twaalf kwamen Flikweert en zijn zoon binnen. Het vee was verzorgd en de stal was opgeruimd. De wintertijd was voor de boeren altijd de stille tijd. Nu ze vanavond bezoek kregen, zouden de wekelijkse grote wasbeurt en het verschonen van het lijfgoed gemakkelijk vanmiddag kunnen gebeuren.

De maaltijd was altijd weer een van de gezellige hoogtepunten van de dag.

‘Er is flink hoog water afgegeven voor Rotterdam en Willemstad,’ merkte Harman op.

‘Hm,’ bromde vader. ‘Geen wonder, het is springtij en het waait aardig.’

‘Ik hoorde van Stoffel dat de vis bijt als gekken. Ze springen zowat de vaart uit.’

‘Overdrijven is ook een kunst,’ zei Fientje, die Stoffel een enorme opschepper vond, giechelend.

‘Misschien ga ik vanmiddag nog een maaltje bij elkaar vissen, ging Harman verder, nadat hij zijn jongste zusje een vernietigende blik had toegeworpen.

‘Dat is nooit weg,’ zei zijn moeder knikkend voor ze de gele vla uit de kelder haalde die ze voor toe had gekookt. Gele vla was Harmans lievelingskostje. Daarom kreeg hij die vandaag. Zijn andere voorkeur – gebakken grutten – zou ze van de week nog wel een keer voor hem maken.

‘Ik ga me scheren voor vanavond,’ bromde vader direct na het

bijbellezen en danken.

‘Ligt mijn schone goed klaar, moeder?’

‘Vanzelf,’ was het antwoord, terwijl Marrie en haar moeder al bezig waren de tafel af te ruimen en Fientje vast een afwassopje maakte van het water dat al stond te zingen op de brandende kachel.

‘Gaan jullie eerst maar naar het dorp. Het zou weleens kunnen dat het nog harder gaat waaien,’ zei hun moeder, toen de afwas gedaan was. ‘Dan kun je haast niet terugkomen op de fiets.’

‘Goed, hoeveel eieren zullen we meenemen?’ vroeg Marrie opgewekt.

‘Een dozijn. We hebben er meer dan genoeg.’

‘We hebben gewoon te veel kippen,’ zei Marrie lachend.

‘Ach wat, ik heb nu eenmaal lol in die beesten,’ merkte moeder schokschouderend op. ‘En het is prettig altijd voldoende eieren te hebben. Kippen kosten niet veel. Wat afval en graankorrels hebben we meer dan genoeg van onszelf. Vader lust zo graag een eitje bij zijn ontbijt.’

‘Ja, ja,’ antwoordde Marrie nog harder lachend. ‘Mij hoeft u niet te overtuigen, moe.’

Ze knapte zich eerst een beetje op, voor ze met Fientje op de fiets stapte: Fientje achter op de bagagedrager, met het schaalpje eieren zorgvuldig in haar handen. Ze brachten wel vaker iets bij de dominee. Soms eieren, soms iets van de slacht, dan weer wat appels uit de boomgaard en ’s zomers ook wel groente of een mandje aardbeien.

‘Denk om de putten,’ riep Fientje achter haar.

‘Ik rij zo voorzichtig mogelijk.’

Het was maar een paar kilometer. Het dorp was nu niet zoals ’s zomers weggescholen in het groen van de iepenbomen, maar het lag kaal en open in de polder. In het vlakke land waar de horizon bestond uit zeedijken met in de verte het silhouet van het eeuwenoude Zierikzee en aan de andere kant heel ver weg de duinenrijen. De afgelopen dagen was het nogal mistig geweest, maar nu was de mist opgetrokken. Marrie genoot van de frisse winterlucht. Dat deed

ze altijd als het zulk lekker helder weer was.

Sija Jonker was nog bezig met het grind.

Ze stak haar hand op naar het meisje dat een jaar ouder was dan Harman. Ze werkte als een paard op de boerderij van haar vader. Ze had wel een broer, maar Dirk Jonker hield er niet van harder te werken dan strikt noodzakelijk was. Er was veel ruzie over dat feit bij Sija thuis, maar alle boze woorden, vele jaren lang, hadden Dirk er nooit toe kunnen aanzetten ook maar één stap harder te lopen dan hij wilde. Ze hoopte van harte dat Sija vanavond ook langs zou komen. Dirk mocht rustig thuisblijven, wat haar betrof.

Hè, hè, ze kon goed voelen dat Fientje achterop zat. ‘Volgens mij word je dik,’ plaagde ze haar zusje. ‘Ik trap me een ongeluk.’

‘Je benen zijn zo slap omdat je hoopt Frits Koningsberg straks te zien,’ kwam het meisjesstemmetje ongegeneerd van achter haar rug, zodat Marrie van schrik naar adem hapte.

‘Hoe kom je erbij?’ beet ze Fientje toe.

Het meisje giechelde. Voor een dertienjarig meisje had Fientje nog weinig oog voor het manvolk. ‘Ik hoorde Sija eens zeggen dat Frits zo’n knappe en gezellige vent is en prompt kreeg jij een kleur als een pioenroos.’

‘Je leest te veel keukenmeidenromannetjes. Ik brandde mijn tong aan de gloeiend hete koffie. Dat was alles.’

Fientje lachte nog harder en Marrie was blij dat ze eindelijk het dorp binnenreed. Zonder aarzelen zette ze Fientje af bij de pastorie.

‘Bel jij even aan en doe mevrouw de complimenten van moeder,’ zei ze wat strak. Ze vond het vervelend dat Fientje haar gevoelens voor Frits had opgemerkt. Ze zou er alles aan doen het te ontkennen. Ze wilde niet met zulke intieme dingen te koop lopen. Wat ze voor Frits voelde was haar eigen, zoete geheim en daar had niemand iets mee te maken. Vooral geen eigenwijze, dertienjarige zusjes die er van alles en nog wat uit konden flappen op de meest ongelegen momenten! Ondertussen speurden haar ogen de huizen van de kerkring rond. Het huisje van Frits’ grootouders lag er verlaten bij. Het huis

van haar eigen grootouders ook. Die deden nu een middagdutje, wist ze. Ze slaakte een zucht, toen Fientje terugkeerde.

‘Mevrouw was er erg blij mee,’ deelde die mee.

‘Mooi. Dan gaan we meteen maar terug.’

‘Je hijgt nog na van het trappen,’ zei Fientje, in de hoop dat ze nog even bij Ria langs zouden gaan om wat brokken te halen in de kruidenierswinkel.

‘Vooruit dan maar,’ zei Marrie glimlachend, alsof ze gedachten kon lezen. Ria had altijd wat lekkers weg te geven aan de dorpskinderen, maar haar eigen zusje bedeede ze royaler dan alle anderen.

‘Ha, fijn.’ Ze liepen naar het winkeltje.

Marrie was allang blij dat ze de tijd op het dorp nog even kon rekenen. Terwijl Fientje binnen was en ze huiverend in de strakke wind op het stoepje stond, kwam Frits juist naar buiten met een pak groene zeep en een zakje blauw voor de was.

‘Hallo,’ zei ze verlegen blozend.

Frits Koningsberg bleef staan. ‘Heb jij zo veel tijd over dat je midden op de dag naar het dorp kan komen?’ plaagde hij met vrolijke lichtjes in zijn donkere ogen, terwijl hij bleef staan. ‘Je ziet het, Marrie, ik moet hard werken. Mijn grootmoeder voelt zich zo beklemd op de borst vandaag. Ze weet zelf niet wat er is. Dus moet ik boodschappen doen.’

Hij trok een gezicht naar de winkeldeur achter hem. ‘En ik ben meteen weer op de hoogte van de laatste nieuwtjes, nietwaar? Volgens mij doet vrouw Heijboer alleen al om die reden drie keer per dag een boodschapje. Zo kan ze zo veel mogelijk praatjes rondba-zuinen.’

Dan heeft ze het nu vast over jou,’ kaatste Marrie terug met een vrijmoedigheid die haar zelf verraste.

Frits’ ogen keken haar onderzoekend aan.

‘Over ons?’ plaagde hij goedmoedig verder.

‘Je zult wel gelijk hebben. Als de meester staat te praten met een ongetrouwde jongedame, horen types als zij de klokken al luiden.’

Hij grinnikte opgewekt, toen Marrie bloosde dat het een aard had. Frits boog zich naar haar toe. ‘Gun dat mens een pretje,’ fluisterde hij als een samenzweerder. ‘Zo’n vrolijk leven heeft ze trouwens niet met die dronkenlap van een kerel van haar.’

‘Nu ben je zelf ook aan het roddelen,’ fluisterde Marrie met bevedende lippen. Ze was in de war, omdat hij ineens zo dichtbij was.

Hij leek niet in het minst uit het veld geslagen. ‘Als ik je voorbij gelopen was, had ik beslist ruzie met mijn beste vriend gekregen.

Nu ik even met zijn zuster praat, denken de mensen... nu ja, je weet wel. Zeg eens, Marrie, hoe moet een stakker als ik zich dan gedragen?’ Hij lachte en liep verder.

Marrie moest lachen, ondanks haar verwarring. ‘Kom je vanavond nog?’ riep ze hem na.

‘Vanzelfsprekend,’ liet Frits weten toen hij even omkeek. ‘Oma gaat vroeg naar bed vanwege haar benauwde borst en opa brengt de meeste zaterdagavonden door met het lezen van preken. Ik hou wel van wat gezelligheid. Ajuus, Marrie, tot vanavond.’

‘Ja, tot vanavond,’ antwoordde ze blij, terwijl ze haar hand opstak om zijn groet te beantwoorden.

‘Zie je nu wel?’ zei Fientje ineens achter haar, met een volle mond en glimmende ogen.

Ze zag er zo vrolijk uit: die Fientje. Marrie zou nooit meer vergeten hoe het meisje op dat moment gekeken had.

‘Kom mee, we moeten terug,’ zei ze toen resoluut.

‘Wat had de meester? Komt hij vanavond?’

‘Ja.’

‘Heb je gevraagd of hij nog wat boeken voor me meebrengt?’

‘Dat doet hij immers wel uit zichzelf?’

‘Wat hadden jullie dan allemaal te bepraten?’

‘O, niets, de gewone dingen. Kom nu mee, het is steeds harder gaan waaien en we hebben de wind tegen. Het zal nog een hele trap worden, eer we weer thuis zijn.’

HOOFDSTUK 2

Grootmoeder Koningsberg wachtte haar kleinzoon al op. Wat was Frits toch een flinke jongeman, dacht ze tevreden. Zo gevoelig en altijd meer dan bereid een handje te helpen als dat nodig was. Ze zag hem aan komen lopen over de dorsring om de kerk. De bomen die in de zomer zo'n weldadig bladerdak over de straat spreidden, stonden er nu kaal en triest bij. Ze bogen gewillig mee in de alsmaar toenemende wind.

Ze begreep zelf niet waarom ze zich vandaag zo beklemd voelde. Misschien had ze alleen maar een griepje onder de leden. Ze wist het werkelijk niet. Het was eigenlijk een gevoel dat ze nooit eerder had gehad en dat ze dan ook niet thuis kon brengen. Om afleiding te zoeken plukte ze wat dode blaadjes van de planten in de vensterbank. De kachel straalde een behaaglijke warmte uit, maar toch moest ze ineens op zo'n vreemde manier huiveren, toen ze Frits aan zag komen lopen. Ze vermande zich en dwong zichzelf niet toe te geven aan zulke rare gedachten. Ze haalde haar grijze vestje uit de slaapkamer en trok het aan. Huiveren deed je van de kou en als het in huis helemaal niet koud was, had je een griepje onder de leden. Het was er immers de tijd voor?

Ze warmde een pannetje melk op het gasstel. Frits zou wel een kopje koffie lusten. Hij deed niet graag boodschappen, wist ze. Al

dat kletsende vrouwvolk: daarbij voelde hij zich slecht op zijn gemak. Hij deed het voor haar, de lieverd. Gelukkig was ze nog zo gezond dat ze niet vaak een beroep op hem hoefde te doen. Ze had alleen maar plezier van Frits.

Hij bracht levendigheid en gezelligheid in huis, waar het anders misschien wel wat stilletjes was geweest met vader alleen. Vader, die graag in de tuin rommelde en zijn leven lang een zwijgzaam man was geweest. Zelf hield ze best van een gezellig praatje en als Frits uit school kwam en ze samen een bakje koffie dronken, luisterde hij altijd heel geduldig naar wat ze te vertellen had. Zelf had hij ook altijd wel een paar verhalen. Dan maakte hij haar aan het lachen met de belevenissen van zijn leerlingen. Het waren goed beschouwd maar kleinigheden. De jongen had er waarschijnlijk niet het flauwste benul van hoe belangrijk die kwartiertjes voor haar waren. Natuurlijk piekerde ze ook weleens over hem. Hij had dezelfde gemakkelijke manier van omgaan met andere mensen als zijn moeder. Op school was hij vrolijk en gezellig, want hij hield van zijn werk en had de voor schoolmeesters onschatbare gave een kindertiel volkomen te doorgronden en tegelijkertijd een natuurlijk overwicht op de jongelui te bezitten, zodat hij niet hoefde te vervallen in dreigementen met strafwerk of erger. Natuurlijk had hij een of twee onhandelbare belhamels in zijn klas. In elke schoolklas had je daar wel enkele van. Maar Frits klaarde het daarmee wel. Nee, waar mevrouw Koningsberg zich weleens zorgen om maakte, was dat Frits zo weinig oog had voor de meisjes. Niet dat hij zelf niet aantrekkelijk was. Zelfs al was ze zijn eigen grootmoeder, ze had ogen in haar hoofd en ze zag al te vaak hoe meisjes de jongen nog eens stiekem nakeken. Frits had tot nog toe uitzonderlijk weinig belangstelling getoond voor het rokken dragend deel van de mensheid. Verlieft was hij weleens geweest. Ja, ook dat wist ze best. Maar het was nooit wat geworden, omdat Frits niet voor zijn gevoelens had durven uitkomen. De zaak was ten slotte vanzelf doodgebloed en het meisje was nu met een ander verloofd. Ze zuchtte.

Het zware gevoel in haar borst wilde maar niet overgaan. Toch kon ze even later alweer stilletjes glimlachen. Ze vermoedde dat haar oogappel opnieuw zijn oog op een meisje had laten vallen en ze was vastbesloten deze keer het lot een handje te helpen als dat nodig mocht zijn.

De deur van de bijkeuken ging open en Frits kwam naar binnen.

‘Fijn, bedankt,’ zei zijn oma glimlachend.

‘Ik heb de melk al bijna aan de kook. Ga maar lekker zitten. Dan drinken we samen een bakje.’

Frits zette de boodschappen op het granieten aanrecht. ‘Voelt u zich al wat beter? U kijkt zo veel vrolijker.’

‘Ik had een binnenpretje. Maar nee, dat gekke gevoel blijft me dwarszitten. Ik weet zelf ook niet wat het is. Ik ga straks lekker voor het raam zitten breien. Dan vergeet ik het wel. Was het erg druk in de winkel? Je bleef nogal lang weg.’

‘O, ik heb nog even staan praten met de meisjes Flikweert.’

‘Ria?’

‘Nee, Marrie en Fientje waren op het dorp om eieren bij de dominee te brengen. Fientje wilde natuurlijk eerst wat te snoepen halen voor ze weer teruggingen.’

Zie je wel, dacht de oude mevrouw Koningsberg tevreden, Frits krijgt zowaar een beetje een kleur.

Hij blikte plotseling verlegen naar de zoldering. ‘Die Fientje is toch zo’n levendig meisje,’ ging hij toen neutraal verder. ‘En altijd even leergierig. Zonde dat ze haar pertinent naar de huishoudschool wilden sturen in plaats van dat ze het meisje de kans gaven door te leren.’

De oude vrouw knikte en schoof een plak ontbijtkoek, dik belegd met boter, naar hem toe. Wijselijk zei ze geen dingen die hem naar de zolder zouden jagen. ‘Je gaat er vanavond zeker heen, nu Harman verjaart?’

‘Ja, vanzelf. Het zal stevig trappen worden, want de storm is nu toch wel behoorlijk opgestoken.’

‘Misschien gaat de wind vanavond weer wat liggen,’ troostte zijn grootmoeder hem.

‘Ja, misschien wel.’ Maar geloven deden ze dat geen van beiden.

De wind ging niet liggen. Die avond woei het stevig. Om kwart over vijf gaf de radio zware storm af tussen west en noordwest. Flikweert schudde zijn hoofd. ‘Ze zullen wel vloedplanken moeten plaatsen, nu het vannacht ook nog springtij is.’

‘Is het nu eb?’ wilde Fientje weten.

‘Nee, lieverd, het is om vier uur hoog water geweest en dat is het vannacht om halfvijf weer. Nu de storm aanwakkert, zal er wel een dijkwachter opgesteld worden.’

‘Mag ik niet even gaan kijken?’ informeerde Fientje tegen beter weten in.

‘Om de drommel niet. Als het stormt vannacht, lig jij veilig en wel in je warme bedje.’

Toen het gezin Flikweert om zes uur om de tafel schoof voor het avondbrood, stond de radio nog aan. Een krakende stem klonk door de kamer van de boerderij. Ze luisterden zwijgend. Allemaal.

‘Boven het noordelijk en westelijk deel van de Noordzee woedt een zware storm tussen noordwest en noord. Het stormveld breidt zich verder uit over het zuidelijk en oostelijk deel van de Noordzee. Verwacht mag worden, dat de storm de gehele nacht zal voortduren en in verband daarmee werden vanmiddag om halfzes de groepen Rotterdam, Willemstad en Bergen op Zoom gewaarschuwd voor gevaarlijk hoog water.’

‘Al vanaf een uur of drie wakkert de storm steeds verder aan,’ zei moeder Flikweert zuchtend. ‘Als er maar geen pannen van het dak afwaaien.’

‘Gelukkig dat vader en moeder dat oude Fordje hebben. Op de fiets is het voor zulke oude mensen ondoenlijk er vanavond door te komen,’ verzuchtte haar man.

‘De regen maakt het daarbij ijskoud,’ merkte Marrie op, en spijtig bedacht ze dat niemand het Frits kwalijk zou nemen als hij met dit

weer niet helemaal de polder door kwam fietsen.

Een uur na het eten kwam de eerste visite.

Vrijwel gelijktijdig met de ouders van Flikweert kwam Sija Jonker met een hoogrode kleur de keuken in. Was me dat trappen,' verzuchtte ze. 'Mijn vader is naar de dijk. We hoorden van de buurman dat het water nauwelijks zakt, hoewel het al lang en breed vloed geweest is. En overal plaatsen ze vloedplanken.'

'Je kunt niet anders verwachten met dit weer,' zei Harman glimlachend. 'Maar maak je geen zorgen, in Holland stormt het zo vaak. 'We zijn wel wat gewend.'

'Precies,' antwoordde Sija warm glimlachend, terwijl ze weer wat op adem kwam. Ze stopte Fientje een gebreid poppentruitje toe.

'Ik had nog wat restjes over van mijn trui.'

Fientje straalde, want ondanks het feit dat ze nu op de huishoudschool zat, waren haar poppen haar nog bijzonder dierbaar. 'Zo mooi als jij kunt breien, leer ik het vast nooit. Bedankt, Sija.'

'Ach, ik vind dat priegelwerk nu eenmaal leuk om te doen, net als jij van lezen houdt.'

Nog voor iedereen zat, kwamen ook de burens van de andere kant. Al snel praatten de mannen, letterlijk, over koetjes en kalfjes, terwijl de vrouwen oma's prachtige haakwerk bekeken. De oude mevrouw Flikweert kon haken zoals niemand in de wijde omgeving.

Midden in dit gezellige geroezemoes stapte Frits binnen. Hij hijgde zwaar. Zijn haar stond recht overeind en piekte alle kanten uit. 'Ik kreeg zowat een dakpan op mijn hoofd, Flikweert. Er staat een aardig briesje.'

Flikweert en de buurman stapten onmiddellijk naar buiten om de schade in ogeschouw te nemen.

'Het is geen wonder met zo'n storm,' zei grootvader, het hoofdschuddend.

'Het zijn er maar twee, vlak bij de nok,' deelde vader Flikweert mee, toen hij even later weer binnenkwam. 'Ik zal er maandagmorgen meteen andere op leggen.'

Al snel drukten de warmte en de gezelligheid binnen alle gedachten aan het stormachtige weer naar de achtergrond. Het was zoals het gezegd was: Hollanders waren wel een beetje wind gewend. Er was dan ook niemand, helemaal niemand, die ook maar in de verste verte vermoedde dat dit een storm was die men zich nog lang zou heugen.

Over de storm werd nauwelijks meer gepraat.

Alleen grootvader Flikweert verzuchtte dat hij blij was een jaar geleden het oude Fordje van de dokter te hebben overgenomen, toen die een nieuwe, snellere auto kocht om zijn patiënten mee te bezoeken. De stoomtram was natuurlijk een prachtig iets, maar die kwam niet in elk dorp en zeker niet midden in de polder bij afgelegen boerderijen. Nu konden grootmoeder en hij overal heen gaan waar ze maar wilden, zelfs midden in de winter zoals nu. De ijskoude regenbuien die de storm vergezelden, deden hun nu niets. Hij werd een beetje geplaagd met zijn trotse bezit, voor het gesprek weer algemener werd.

Zoals zo vaak op verjaardagen kropen de mannen bij elkaar om te bespreken wat ze het komende voorjaar zouden gaan verbouwen en om te praten over de melkprestaties en ziekten van de koeien. En er ontstond het onvermijdelijke debat over paarden versus tractoren, die de boerengemoederen heel erg bezighielden. De een kon geen afscheid nemen van de zwaargebouwde viervoeters die de mensheid al honderden jaren lang hadden gediend, waar een ander het oog op de toekomst richtte en van mening was dat mechanisatie het antwoord was op alle problemen die de boer teisterden. Over één ding waren de mannen het wel roerend eens: het werd steeds moeilijker goede arbeiders te huren in het drukke voorjaars- en zomerseizoen. De werkmensen verdienden meer in de fabrieken, waar ze bovendien het hele jaar werk hadden. Daar kon je als boer niet tegenop bieden. Aan de vrouwenkant van de huiskamer volgde het gesprek eveneens de geijkte patronen: de kinderen, ziekten en schandaaltjes passeerden de revue en verlovingsen en huwelijken waren een nooit

aflatende bron van gesprek, op de voet gevolgd door een nieuwe roman die deze of gene gelezen had. Nu in de rustige wintertijd hadden de druk bezette boerenvrouwen best weleens tijd voor een frivole bezigheid als het lezen van een boek. Na de koffie schonken Marrie en Ria voor allemaal een glaasje in. Een vruchtenwijnkje werd door veel vrouwen op prijs gesteld en een ander liefde een advocaatje of een glaasje boerenjongens. De meeste mannen wilden liever een borrel.

Zelfs Frits liet zich een glaasje jenever inschenken om mee te proosten, hoewel hij er helemaal niet van hield en liever gewoon de hele avond koffiedronk. Toen Marrie het glaasje later bij wilde vullen, keek hij haar smekend aan.

Ze begreep het. ‘Wat wil je liever? Er is nog wel koffie in de pot, hoor. Een beetje melk heb ik zo gekookt.’ Ze liep naar de keuken en was blij verrast te merken hoe hij haar achternakwam.

Frits had de kamerdeur een beetje toegetrokken. ‘Het zal wel aan mij liggen,’ zei hij zachtjes, ‘maar als er alleen maar gepraat wordt over het boerenbedrijf begint na verloop van tijd mijn aandacht toch wat te verslappen.’

‘O, straks onderbreken ze het gesprek wel voor een wandelingetje door de stal, om het besprokene nog eens goed te gaan bekijken,’ plaagde ze hem lachend.

Hij sloeg zijn ogen in gespeelde wanhoop ten hemel: ‘Misschien kan ik beter bij jullie komen zitten en steek ik nog iets op over de geheimzinnige kunst van het sokken breien,’ diende hij haar glimlachend van repliek.

Ze proestten het samen uit en ineens bedacht Marrie dat ze eigenlijk nog nooit zo persoonlijk met elkaar waren omgegaan. Ze verwonderde zich erover hoe gemakkelijk dat ging. Meestal was Frits druk met Harman. Persoonlijke gesprekken had ze eigenlijk nooit met hem gevoerd. Er miauwde een kat achter de keukendeur. Marrie liet het dier binnen. Ze riep ook naar de hond, maar die was rusteloos en wilde niet naar binnen komen.

Daarna goot ze de kokende melk in Frits' kopje. Hij was gemakkelijk op het puntje van de keukentafel gaan zitten. Ze zette het kopje naast hem neer en deed net of ze nog het een of ander in de keuken te beredderen had. Ze voelde hoe zijn ogen haar volgden. Haar hart begon er onrustig van te kloppen. Aan de ene kant voelde ze zich verre van gemakkelijk en zou ze het liefst weer naar de kamer teruggaan waar alles zo vertrouwd was, maar aan de andere kant was het toch spannend zo voor de eerste keer met Frits alleen te zijn. En zo'n moment was zo kostbaar dat ze het niet wilde afbreken, alleen omdat ze er een beetje zenuwachtig van werd dat hij zo op haar lette.

Omdat ze geen raad meer wist met zichzelf, blikte ze door het raam naar buiten. Natuurlijk was daar niets te zien. Alleen rammelde de stormwind ongeduldig aan de ruiten.

'Het wordt steeds erger,' verwoordde Frits hardop haar gedachten. 'Ze hebben het afgegeven. Hebben jullie om zes uur de radio nog aan gehad?'

'Nee, we waren al klaar met eten en grootmoeder wilde een bepaald stuk uit de Bijbel voorgelezen hebben. Dat rare gevoel op haar borst was steeds erger geworden. Ik wilde thuisblijven, maar daar wilde ze niet van horen. Ze was niet ziek, zei ze zelf, al weet ik nu nog niet waarom ze daar zo zeker van was.'

'Het zal haar hart toch niet zijn?'

'Daar was ik eerlijk gezegd ook een beetje bang voor, maar ze had geen blauwe lippen en ze was ook niet kortademig. Ze voelde zich alleen maar vreemd, zei ze. Anders dan anders. En ze ging eens lekker vroeg naar bed om morgen weer helemaal uitgerust te zijn.'

'Vind je het niet stil: bij je grootouders wonen?' wilde ze weten. 'Je houdt immers zo van gezelligheid?'

'Soms. Ik benijd Harman best een beetje om zijn drie zussen. Het geeft drukte en gezelligheid in huis. Daarom kom ik juist zo graag hier.'

Ze bloosde ervan. 'Je bent hier altijd welkom. Dat weet je. Zelf ben

je enig kind, hè?’

‘Ja, helaas wel. Zeg, is het waar dat je eigenlijk Martine heet?’

‘Ja, maar alleen mijn grootmoeder noemt me zo, omdat ze zelf ook zo heet. Ze vindt het afschuwelijk dat iedereen mijn naam afkort tot Marrie.’

‘Jouw oma is erg aardig. De mijne zoekt haar graag eens op voor een kopje koffie.’

‘Ja, oma is niet meer zo goed ter been en ze stelt het dan ook erg op prijs als iemand eens bij haar langskomt. Vooral nu met die kou en nattigheid heeft ze veel last. Het is iets reumatisch, zegt de dokter.’

‘Ze kunnen goed met elkaar overweg, die twee. Het schijnt dat ze vroeger nog bij elkaar in de klas hebben gezeten.’

‘Ja.’

‘Het is grappig dat ik tegelijkertijd zo goed met jullie overweg kan.’

‘Ja.’

Ze voelde zich weer verlegen worden. Frits roerde in zijn koffie, maar zijn ogen bleven op haar rusten.

Aarzelend liep Marrie naar de kamerdeur.

‘Nog niet,’ zei Frits bijna smekend.

Ze bleef staan en keek hem vragend aan.

Ze merkte dat ze een beetje trilde. Ineens hing er een vreemde spanning tussen hen.

‘Ik mag je graag lijden, Marrie.’

‘Ik jou ook.’ Haar stem haperde licht.

‘Zou je niet eens op een zaterdagavond met me naar de stad willen gaan?’ vroeg hij opeens.

Marrie bloosde heftig. ‘Ik alleen?’ vroeg ze met bevende lippen.

‘Nu ja, als je dat liever hebt kunnen we Harman wel mee vragen. Samen met Sija Jonker misschien. Die twee hebben een oogje op elkaar. Was je dat nog niet opgevallen?’

‘Jawel.’ Ze keek naar de punten van haar sloffen. ‘Maar Harman is zo’n stille. Dat weet je. Hij uit zich nooit gemakkelijk en zeker niet over zoiets. Hij is nu eenmaal niet zoals wij.’

‘Misschien praat ik heel gemakkelijk over zaken die er niet zoveel toe doen, maar over de dingen die me diep vanbinnen bezighouden, praat ik ook niet zo gemakkelijk,’ bekende Frits.

Zijn woorden bleven in de lucht hangen.

Hoewel het echt niet al te warm was in de grote woonkeuken, transpireerde Marrie alsof het hoogzomer was. ‘Het is nooit gemakkelijk iets van jezelf bloot te geven als je niet weet hoe een ander daarop zal reageren,’ zei ze heel zachtjes.

‘Precies.’ Hij dronk zijn koffie op. Marrie stond op en wilde de deurkruk van de kamerdeur al vastgrijpen, toen hij zei: ‘Heb je misschien nog een beetje koffie voor me, Marrie? Ik ben de smaak van de jenever nog niet kwijt.’

‘Waarom drink je het dan?’ Opgelucht dat ze weer wat te doen had, maakte ze opnieuw melk warm. Ze deed twee schepjes suiker in zijn kopje en goot er een klein laagje van de sterke koffie op waar ze altijd wel wat van in de koffiepot hadden staan.

‘Omdat ik ook niet van bier hou. En zeg nu eens eerlijk: kan een volwassen kerel met goed fatsoen een glaasje ranja vragen?’

Ze schoot in de lach en voelde zich niet langer zo ongemakkelijk, nu ze samen waren.

‘Vind je limonade lekker?’

‘Het zal wel komen doordat ik altijd tussen de kinderen zit,’ meesmuilde hij.

‘Volgens mij houd je echt van je werk.’

‘Ja, een heleboel,’ gaf hij ronduit toe. ‘En jij? Iedereen roemt je, omdat je zo goed met naald en draad kunt omgaan.’

‘Ik zou er graag verder in doorgegaan zijn,’ bekende ze dromerig. ‘Maar dat kon natuurlijk niet. Na mijn opleiding heb ik kort op een atelier gewerkt en ben toen voor mezelf begonnen, omdat dat voor moeder beter uitkwam. Ik had graag op het atelier willen blijven en me verder willen bekwamen. Het was er erg gezellig en dat mis ik nu weleens. Bovendien moet ik mijn werk nogal eens onderbreken om moe met het een of ander te helpen. Natuurlijk doe ik dat met

liefde en plezier, maar toch.’

‘Ik begrijp het. Je bent nog jong en je zou graag wat meer mensen om je heen hebben. Een beetje vrolijkheid en zo.’

‘Ja, zo is het precies.’

Hij stond eindelijk op van het puntje van de tafel waar hij al die tijd op gezeten had en kwam naar haar toe. ‘Het is heus niet slecht zo nu en dan ook een beetje rekening te houden met jezelf,’ zei hij zacht.

‘Moe kan mijn hulp niet missen, en ik krijg steeds vaker opdrachten van dames die echt iets moois willen hebben en daar ook wat voor overhebben.’

‘Toch blijf ik van mening dat het niet goed is jezelf aldoor weg te cijferen, Marrie.’

‘Misschien, maar ik ben dit nu eenmaal gewend. Mijn vader vindt dat het zo hoort, dat een meisje thuis helpt als dat nodig is. Hij hoopt...’ Ze bloosde ineens heftig, want wat ze nu op het puntje van haar tong had kon ze juist tegen Frits niet zeggen.

Hij keek haar echter diep in de ogen en stond ineens vlak bij haar. ‘Je vader hoopt natuurlijk dat je met Daan van de burens trouwt. Die hebben een mooie boerderij en later niemand om de erfenis mee te delen.’

‘Hoe weet je dat? Heeft Harman...’

‘Natuurlijk.’ Frits lachte.

‘O.’

‘Hij vertelde me trouwens ook tamelijk openhartig dat je eigenlijk niets in die hele Daan ziet.’

‘Hij is aardig, hoor, maar...’

‘Juist. Maar offer jezelf niet zover op dat je ook nog eens een verkeerd huwelijk sluit om de dromen van een ander uit te laten komen, Marrie Flikweert. Hoe goed je vaders bedoelingen ongetwijfeld ook zijn, het is jouw leven! Denk erover na wat je ermee wilt en vecht er dan voor dat ook te bereiken. Dat is niet meer dan je goed recht.’

‘Doe jij dat ook, Frits?’

‘Jawel, maar inderdaad niet zoveel als ik soms wel zou willen doen.’

‘Waarom niet? Wat heb jij daar voor reden voor?’ drong ze aan, plotseling verlangend dat te weten, en ze wilde dat ze dit gesprek eeuwig voort konden zetten. Ze had nog nooit zo’n intiem gesprek met Frits gehad en ze vond het heerlijk.

‘Onzekerheid,’ bekende hij met een schouderophalen. ‘Daar heb ik evengoed als de meeste mensen last van op z’n tijd.’

‘Wel, dan moet jij ook vechten voor wat je hebben wilt,’ drong ze aan.

‘Ja, Marrie?’ En ineens boog hij zich voorover om vlinderlicht haar lippen aan te raken, net op het moment dat Fientje de keuken binnenstormde.

De nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 zal altijd in de vaderlandse herinnering gegrift blijven. Die nacht braken de dijken in Zeeland en delen van Zuid-Holland in een zware storm. Een afschuwelijke watersnoodramp was het gevolg.

Bij de familie Flikweert wordt die avond de verjaardag gevierd van de oudste zoon. Zoals zovelen proberen de Flikweerts het vege lijf te redden door op de zolder en uiteindelijk op het dak van de boerderij te klimmen. Daar wachten zij dagen- en nachtenlang op hun redding. De 21-jarige Marrie Flikweert kan alleen maar denken aan Frits, de jonge schoolmeester op wie zij verliefd is. Als Marrie gered is en na een kort verblijf in een opvangcentrum bij een gastgezin in Zwijndrecht belandt, doet zij alle moeite om haar Frits weer te vinden. Maar in die nacht, waarin de dijken braken, is ieders perspectief op het leven veranderd.

Zomer & Keuning

ISBN 978 90 5977 507 7 NUR 344

9 789059 775077

www.kok.nl